

Varsinais-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Viite VARELY/8329/2021

Aihe Valtatie 8 parantaminen välillä Rauma-Eurajoki, yleissuunnitelma

Satakunnan Museolta on pyydetty lausuntoa VT8 parantamisen yleissuunnitelmasta välillä Rauma-Eurajoki. Valtatien 8 parantaminen Rauman ja Eurajoen välillä on ollut jo pitkään ajankohtainen hanke. Parantamisen tavoitteena on liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden lisääminen. Suunnittelualueella haasteina ovat turvallisten ohitusmahdollisuuksien puute ja liittymien turvattomuus. Suunnittelualue alkaa Raumalla valtateiden 12 ja 8 eritasoliittymän (Rauman pohjoinen eritasoliittymä) eteläpuolelta ja päättyy Eurajoen eteläisen eritasoliittymän pohjoispuolelle. Suunnittelualueen pituus on noin 14,5 kilometriä. Valtatie parannetaan nykyiselle paikalleen nelikaistaiseksi väyläksi.

Hankkeesta on järjestetty ympäristövaikutusten arviointimenettely. YVA-menettelyssä arvioitiin neljää erilaista liikenne- ja ympäristöparannusvaihtoehtoa (VE 0+, VE 1, VE 2 ja VE 3), joista laadittiin alustavalla yleissuunnittelutarkkuudella suunnitelmat arvioinnin pohjaksi. YVA-selostus valmistui talvella 2023. Yhteysviranomaisen antoi YVA-menettelyyn kuuluvan perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista 30.6.2023. Jatkosuunnitteluun valittiin vaihtoehto 2 eli nykyisen valtatieparantamisen nelikaistaiseksi.

Suunnittelualueella on kolme eritasoliittymää. Suunnittelualueen alussa on valtateiden 8 ja 12 eritasoliittymä (Rauman pohjoinen eritasoliittymä) ja suunnittelualueen lopussa on Eurajoen eteläinen eritasoliittymä, joka on valmistunut vuonna 2022. Lisäksi suunnittelualueella on Luostarinkylän eritasoliittymä, jonka molemmien puolen on ohituskaistasuodet. Muuten valtatieparantaminen on yksiajoratainen kaksikaistainen maantie.

Suunnittelualue sijoittuu osittain Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettuun maakunnallisesti merkittävään Lapijoen kulttuurimaisemaan (Satakunnan rakennusperintö 2005). Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä nykyisen valtatieparantamisen eteläpuolella Unkintien varressa sijaitsee myös valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009) vuonna 1883 valmistunut kolmiaukkoinen Lapijoen kivisilta. Näitä alueita koskee Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Lisäksi hankealueelle sijoittuu Satakunnan maakuntakaavassa osoitettu Pohjanlahden rantatien historiallinen tielinjaus, johon liittyy suunnittelumääräys: *Kaikista niistä tien linjaukseen tai muuhun muuttamiseen liittyvistä suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka koskevat asemakaavoittamattomia tien osia, tulee varata museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen.*

Parhaillaan on käynnissä Satakunnan maakuntakaava 2050 laatiminen. Kaavan valmisteluvaihe oli nähtävillä loppuvuonna 2024. Uutta maakuntakaavaa varten toteutettiin Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi-Seppä/Ramboll 2023). Hankealue sijoittuu osittain selvityksessä osoitettuun *Lapijoen kylän* maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön, joka poikkeaa rajaukseltaan Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetusta *Lapijoen kulttuurimaisema*-alueesta. Maakuntakaava 2050 luonnosvaiheessa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskeva suunnittelumääräys on säilynyt ennallaan.

Satakunnan Museo on antanut lausunnon hankkeen YVA-ohjelmasta 2.6.2022 ja YVA-selostuksesta 4.5.2023. Lisäksi museon edustajat ovat olleet mukana hankkeen yhteistyöryhmässä.

Aikaisemmissa kannanotoissaan museo näki rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa ajatellen parhaimmaksi toteutusvaihtoehdoksi vaihtoehdon 1 (VE1).

Satakunnan Museo esitti YVA-menettelyn yhteydessä, että peltoaukeille toteutettavien rinnakkaisteiden korko ja päällyste vaikuttavat siihen, että ne tulevat ajan myötä maastoutumaan osaksi maalaismaisemaa. Satakunnan Museo olisi toivonut havainnekuvia myös eri vaihtoehdoissa toteutettavista rinnakkaisteista sekä niiden maisemallisista vaikutuksista.

Suunnittelualueen ympäristöstä tunnettiin useita muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Erityisesti Eurajoen ja Rauman kunnan rajojen läheisyydessä on runsaasti varhaismetallikauteen ajoittuvia hautaröykkiöitä. Hankkeen aikana on toteutettu kaksi arkeologista inventointia (Mikroliitti Oy, Eurajoki ja Rauma, Vt 8 tienparannusalueen arkeologinen inventointi 2022 sekä Vt 8 Eurajoki-Rauma arkeologisen inventoinnin täydennys 2023). Hankealueen välittömältä vaikutusalueelta löydettiin yksi uusi röykkiökohde, Miekantie (kts. tiedot <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000046319>). Hankkeen toteuttaminen saattaa vaatia kajoamista muinaisjäännosalueeseen.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kuten jo YVA-menettelyn yhteydessä on tuotu esille, hankkeen keskeiset vaikutukset tulevat kohdistumaan kulttuuriympäristöä ja maisemaa ajatellen Eurajoen Lapijoen ympäristöön. Satakunnan Museo kiinnittää lausunnossaan huomiota lähinnä hankkeen tähän osa-alueeseen.

Satakunnan Museo pitää hyvänä, että yleissuunnitelmassa on otettu huomioon käynnissä oleva Satakunnan maakuntakaava 2050 sekä siihen liittyvien selvitysten, kuten Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventoinnin tulokset. Jo hankkeesta pidetyn YVA-menettelyn tavoin, myös yleissuunnitelmassa on hankkeen vaikutusalueella olevat rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueet. Hankkeen vaikutuksia on myös arvioitu selostuksessa kattavasti.

Tekeillä olevassa maakuntakaavassa Lapijoen maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö on osoitettu alaltaan hieman suppeampana Lapijoen kylä - nimisenä arvoalueena, mutta hankkeen vaikutukset tähänkin arvoalueeseen ovat säilyneet samana. YVA-selostuksessa on todettu, että Eurajoen osuudella maiseman herkkyys muutokselle on avoimen peltomaiseman, pienipiirteisen jokimaiseman, muinaisjäännösten ja rakennetun kulttuuriympäristön arvojen vuoksi suuri. Yleissuunnitelmassa mainitaan, että *erityisen tärkeää maisemaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventäminen on Lapijoen kulttuurimaisema-alueella. Lapijoen kohdalla väylän molemmin puolin avautuu joitain näkymiä avoimeen viljelymaisemaan. Korkeat melukaiteet peittävät avoimet näkymät, joten melukaide on suositeltavaa rakentaa yläosastaan läpinäkyväksi. Myös väylän tasaukseen on kiinnitettävä huomiota, jotta uudet tasaukset sijoittuvat lähelle nykyistä maanpintaa, eivätkä näkymät esty tiepenkereiden vuoksi.*

Yleissuunnitelmaselostuksessa mainitaan, että Pohjanlahden rantatien historiallinen linjaus on säilynyt parhaiten Juholantien ja Unkintien kohdalla, jossa tie säilyy ennallaan. Osa linjauksesta jää Olkiluodon eritasoliittymän alle paikassa, jossa valtatie osuu samalle linjalle historiallisen tien kanssa. Satakunnan Museo näkee muutoksen tielinjauksessa tässä kohdassa verrattain vähäisenä.

YVA-menettelyn jälkeen Olkiluodontien ja Lapijoen taajaman välistä rinnakkaistien linjausta muutettiin. Satakunnan Museo näkee, että Lapijoen kohdalla uudella rinnakkaistieratkaisulla ei voida katsoa olevan vaikutusta alueen kulttuurimaisemaan tai rakennettuun kulttuuriympäristöön. Museo näkee valitun rinnakkaistienvaihtoehdon (B) kokonaisuudessaan kulttuuriympäristön kannalta paremmaksi ratkaisuksi kuin YVA-menettelyn yhteydessä esillä olleen vaihtoehdon (A). Yleissuunnitelman laadinnan loppuvaiheessa syksyllä 2024 esille nousi rinnakkaistien linjauksen muutos Taipaleentien itäpuolella. Kuten Satakunnan Museo totesi jo hankeryhmän kokouksessa syyskuussa 2024, ei tälläkään vaihtoehdolla ole vaikutusta Lapijoen kulttuurimaisemaan tai rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Museo ottaa kantaa esimerkiksi melunsuojauksen ratkaisuihin hankkeen tiesuunnitelmavaiheessa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Yleissuunnitelmassa arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu hyvin. Miekantien hautaröykkiö valtatie itäpuolella on jäämässä aivan rinnakkaisten läheisyyteen, Miekantien ja Lakarinkadun kulmaan. Jatkosuunnittelussa kohdetta on vielä tarkasteltava lähemmin ja varmistettava mahdollisella tarkkuusinventoinnilla arkeologisen kohteen rajaus. Röykkiön säilymiseen on erityisesti tien rakentamisvaiheessa kiinnitettävä huomiota ja kohde tulee merkitä selvästi nauhoituksella tai työmaa-aidalla. Mikäli röykkiön säilyminen on epävarmaa, tulee jatkosuunnittelun yhteydessä pohtia tarvetta kohteen tutkimiseen. Suunnittelun aikana on mahdollista järjestää Museoviraston kanssa muinaismuistolain 13§ mukainen kajoamislupaneuvottelu, jossa käsitellään kajoamisen ehdot.

YVA-menettelyn jälkeen valtatie itäpuolisen rinnakkaistien linjausta muutettiin Olkiluodontien ja Lapijoen taajaman välillä. Tällä tieosuudella arkeologista selvitystä ei vielä ole tehty. Inventointi tulee tehdä jatkosuunnittelun aikana hyvissä ajoin ennen hankkeen toteutusvaihetta, kuten suunnitelmassa onkin todettu.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/Ulla Riipinen, Johanna Rinne
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy, Minna Uusiniitty-Kivimäki
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä